

Rettingheder, Noget, som under den nuværende Situation fortjener særlig Opmærksomhed. Jeg skal derfor paa det Bedste anbefale Lovforslaget.

Madvig: Det er ikke min Tanke at lægge den mindste Hindring i Veien for, at dette Lovforslag kan gaa videre; jeg tager Ordet med stor Raaskjønneelse af det Sindelag, hvoraf dette Lovforslag er udgaaet, men jeg skal med det Samme strax udtale, at jeg i min Betragtning af Lovforslagets Betydning og Nytte meget mere slutter mig til den næstforegaaende Talers Tvivl end til den sidste Talers Anbefaling. Jeg tror, at dette Lovforslag, udgaaet fra et smukt Sindelag, har sin Grund i en falsk Tanke; det optager igjen en Tanke, som jeg tror med Rette var opgivet i det af Regjeringen forelagte Forslag til Lov om Fattigvæsenets Ordning, den Tanke nemlig, at give Lovregler om og ved strenge Lovforskrifter at ordne som et kommunalt Anliggende den frivillige Kjærlighedsagjerning: at understøtte de Fattige. Der gives en dobbelt virkelig Fattigunderstøttelse; den Første er den offentlige, hvorved Staten gjør sin Nødspligt lige overfor den, der med eller uden Bøder er kommen dertil, at han ikke kan erhverve det Nødvendige til sin Bestaaen; men idet Staten gjør dette, overtager den ogsaa paa en Maade et Formynderskab for den Understøttede og berøver ham en Del af sin Selvtændighed. Der gives en anden Fattigunderstøttelse, der udgaar fra den personlige Godgjørenhed, der giver efter et Skjøn om Værdighed og til Gjengjæld ikke forlanger Andet end Tilsyn, saalænge den understøtter, og Valget af, hvem den vil understøtte, men ikke gjør noget Krav paa at indskrænke den Understøttedes Rettigheder og Selvtændighed. Disse to Ting kunne lettelig holdes ude fra hinanden, de have forskellige Udgangspunkter og forskellige Virkninger; men disse gjentagne Forsøg paa ved Lov at ordne Noget, man kalder et frivilligt Fattigvæsen, fører ikke til Andet end en Sammenblanding, til en Dannelse af to offentlige Fattigvæsenes ved Siden af hinanden. Og saa søger man under det ene, som man kalder det frivillige, at faae den private Godgjørenhed ind, men faar den ikke ind derunder; thi den private, virkelig frivillige Godgjørenhed har til sin Natur at følge sin egen Vej og ikke underkaste sig nogen Statslov eller borgerlig Lov, den følger Hjertets Trang og Skjøn om, hvad der kan og bør gøres. Og det Betænkelige ved disse Forsøg er, at idet man organiserer en saakaldet frivillig Fattigunderstøttelse, og dog ikke kan give den et sandt Kjærlighedsliv og derved en rig Kilde at øse af, lægger man Hindringer i Veien for den virkelig frivillige Fattigunderstøttelse, hindrer den fra at komme frem, giver, jeg havde nær sagt den menneskelige Haardhertighed et Paaskud til at trække sig tilbage. Den ærede Taler, der sidst havde Ordet, sagde, at han

betragtede Sagen saaledes, som den viste sig paa Landet; den var maasse anderledes i Kjøbstæderne, thi i Kjøbstæderne var der en virkelig frivillig Fattigunderstøttelse ved frivillig dannede og virkende Foreninger, men paa Landet var den ikke tilstede. Jeg tror, dette er sagt for almindeligt; jeg tror, den er tilstede paa Landet for det Første i rigeligt Maal gennem den Enkeltes Godgjørenhed, men dernæst ogsaa hist og her i Skikkelse af Foreninger. Men, hvis den ikke er tilstede, saa skal den fremkaldes i sin sande Skikkelse, og det gjør man ikke ad denne Vej. So mere man i kommunal Form faar Fattigunderstøttelsen ind i Lovens Baand, desto mere hindrer man Landet fra at komme dertil, hvortil man siger, at Kjøbstæderne ere komne, nemlig at stille et virkelig frivilligt Fattigvæsen, en virkelig Forening for at lede den private Godgjørenhed ved Siden af det offentlige Fattigvæsen. Ad denne Vej faar man ikke, hvad der savnes paa Landet, men man skal opfordre Landet og Landets Beboere til at gjøre, hvad der er gjort andre Steder, til virkelig at organisere sig frivillig og holde paa deres Frihed. Der søges ved denne Lov oprettet et frit Fattigvæsen. Hvor er nu det Frie eller det Frivillige ved dette Fattigvæsen? Ja, man vil modtage og faa frivillige Gaver, men de komme jo slet ikke ind under Loven; nogen frivillig Gave kan man ikke fremkalde ved en Lov. Det er altsaa en Lov om en i kommunal Form ved Loven bunden og bestemte Forskrifter underkastet Anvendelse af bestemte til dette Fattigvæsen henlagte Indtægter; kun hidrøre disse ikke fra en Fattigstat, men det er Tavlepenge, Bøder, Gebyrer for Næringsbevillinger og tillige Legater, hvilke jeg med det ærede 2det Medlem for 10de Kreds (Sjæsen) tilbøds har stor Tvivl, om man rettelig kan henlægge dertil. Man vil altsaa til at anvende disse sikker Indtægter, til hvilke man tænker, at der skal komme frivillige Bidrag, som det imidlertid er meget tvivlsomt, om man faar, indrette en ny Fattigbestyrelse, der, udgaaet fra kommunale Valg, slet ikke faar nogen anden Karakter, ikke det mindste mere Farve af Frivillighed og Frihed end den almindelige Fattigbestyrelse — ja, den kommer til at bestaa af nogle flere Medlemmer —, og den skal faa anvende Pengene. Man mærker, at der er en stærk Følelse tilstede af, at dette er en Dobbeltning af det offentlige Fattigvæsen; thi hvoraf kommer ellers denne Frygt for at kalde det „Fattigvæsen“, og dette Ønske om at faae en Bestemmelse indsat om, at den ad denne Vej ydede Understøttelse ikke skal betragtes som en Fattigunderstøttelse? Er det ikke, fordi man føler, at det i sig selv er ganske det Samme. Kommunens Fattigbestyrelse understøtter en Mand af det, der indkommer i Fattigstat, og en af Kommunen valgt Bestyrelse understøtter efter faste Regler under offentligt Tilsyn og med den Forpligtelse at skulle aflægge et Regnskab, der skal underkastes offentlig